

elles furent

**STATUTEN EN HUISHOUDELIJK
REGLEMENT DER SOCIAAL-
DEMOCRATISCHE ARBEIDERS-
:: PARTIJ IN NEDERLAND ::**

ALS RECHTSPERSOON ERKEND BIJ KONINKLIJK
BESLUIT VAN 22 SEPTEMBER 1897
GEWIJZIGD, WELKE WIJZIGING IS GOEDGEKEURD
BIJ KON. BESLUIT VAN 28 SEPTEMBER 1918, No. 84

BENEVENS HET

VERKIEZINGSPROGRAM (1922)

EN HET

GEMEENTEPROGRAM (1919)

DER S. D. A. P.

Sociaaldemocratische Arbeiderspartij in Nederland.

Gevestigd te Amsterdam.

STATUTEN.

I. Van den Naam.

Artikel 1. De Vereeniging, genaamd Sociaaldemocratische Arbeiderspartij in Nederland, is gevestigd te Amsterdam. Zij wordt in de Statuten genoemd „de Partij“.

II. Van het Doel.

Art. 2. Het doel en streven der Partij is neergelegd in haar Beginsel-program, luidende:

De ontwikkeling der maatschappij heeft geleid tot de kapitalistische voortbrengingswijze, waarin de massa der voortbrengers is gescheiden van de voortbrengingsmiddelen. Deze zijn voor hunne bezitters het middel om winst te maken uit den arbeid der arbeiders, die ter voorziening in hun levensonderhoud verplicht zijn, hunne arbeidskracht te verkoopen. Twee klassen, het proletariaat en de kapitalistische klasse, staan aldus in duurzame belangentegenstelling tegenover elkaar.

In dit stelsel dwingen concurrentie en winstbejag tot voortdurende verbetering der techniek ter besparing van arbeidsloon. Het leidt tot opeenhooping van rijkdom bij de kapitalistische klasse, tegenover armoede, onzekerheid van bestaan en afhankelijkheid, afmattenden, geestdoodenden en ongezonden arbeid van mannen en vrouwen, onmatig langen arbeidstijd naast werkloosheid; kinderarbeid; vernietiging van het gezinsleven en teruggang van het lichamelijk weerstandsvermogen bij het proletariaat; tot voortwoekend pauperisme en prostitutie, alcoholisme en misdaad. Zoo is de arbeidersklasse, waar de kapitalistische winsthonger niet door haar tegenstand wordt gebreideld, ten prooi aan toenemende ontzaanding en ellende, alleen beperkt door de natuurlijke grenzen van menschelijke ontbering en door de eischen van het kapitalistisch belang zelf.

De wanverhouding tusschen de toenemende productiviteit van den arbeid en de geringe koopkracht der massa, en het gemis aan maatschappelijke regeling der voortbrenging leiden telkens weer tot crisissen in het bedrijfsleven, die deze aan het wezen der kapitalistische warenproductie verbonden strekkingen nog verscherpen.

Dit wekt verzet bij het proletariaat, dat zich organiseert, zoowel in vakvereenigingen als op politiek gebied en daarbij meer en meer tot het besef komt van zijn taak, om het kapitalisme als stelsel te bestrijden en de leiding der maatschappij van de kapitalistische klasse over te nemen. Bij haar strijd om politieke rechten en sociale hervorming toch stuit de arbeidersklasse, zoolang zij de maatschappij niet beheerscht, op de overmacht der heerschende klasse, die niet dan noodgedwongen, onder den invloed der wassende macht van het proletariaat, aan zijne eischen tegemoet komt en daarbij niet verder gaat, dan de handhaving harer heerschappij en het wezen van het kapitalistische stelsel het gedoogen.

Intusschen schiept de kapitalistische ontwikkeling zelve de economische voorwaarden voor een nieuw stelsel voor voortbrenging, niet berustend op uitbuiting eener klasse door eene andere, maar op maatschappelijk bezit en beheer der voortbrengingsmiddelen, waarvan het doel niet is het maken van winst voor enkelen, doch voorziening in de behoeften van allen.

De concurrentie, in verband met den voortgang der techniek, dwingt steeds meer tot voortbrenging in het groot, vermindert de maatschappelijke beteekenis van het kleinbedrijf en maakt de kleinere ondernemers afhankelijk van het grootbedrijf of tot loonarbeiders.

Hoewel dit proces van bedrijfsconcentratie zich in de landbouwbedrijven tot heden niet op dezelfde wijze vertoont als in die van handel, verkeer en nijverheid, ziet men ook daarin de macht van het kapitaal toenemen, zoowel door de uitbreiding van het pachtstelsel als door den wassenden invloed van industriële ondernemingen op den landbouw en de beweging naar monopoliseering der markt door het grootkapitaal. Waar verder het agrarisch kleinbedrijf zich naast het grooter bedrijf handhaaft of uitbreidt, gaat dit gepaard met zoodanige ontbering en overarbeid van hen, die daarin hun bestaan vinden, dat het met den algemeenen drang naar een hooger levensstandaard in de arbeidersklasse op den duur onverenigbaar is. Bovendien wordt door de ontwikkeling van het fabriekswezen een steeds grooter deel van het eigenlijk agrarisch bedrijf naar het gebied der industrie overgebracht.

Bij verdere ontwikkeling van het grootbedrijf brengt de concurrentie de winst in gevaar, hetwelk leidt tot toenemende uitbreiding van het kapitalistisch monopolie en beperking van het gebied der concurrentie.

Meer en meer komen voortbrenging en verkeer onder de heerschappij van het bankkapitaal en wordt de winstheffing onafhankelijk van elke functie in voortbrenging en ruil. De kapitalist verliest daarmede de beteekenis van bedrijfsleider en wordt slechts een parasiet op de volkswelvaart. Het bedrijf wordt ingericht op een voet, dat het voor overneming door de maatschappij gereed is. Hiermede is de grondslag gelegd, waarop het stelsel der socialistische voortbrenging kan worden gevestigd en van waar uit het over de voortbrenging in haar geheel kan worden uitgebreid.

Intusschen worden verschillende bedrijven uit particulier in publiek beheer overgebracht, terwijl ook door de coöperatie het terrein van het particulier bedrijf wordt beperkt.

Met deze toenemende mogelijkheid van het socialisme gaan gepaard een wassende aandrang en macht om het te verwezenlijken. De ontzaggelijke vermeerdering van den rijkdom en de weelde der kapitalisten doen ook de arbeiders hogere levenseischen stellen, terwijl de opdrijving der woninghuren als gevolg van de opeenhooping der bevolking in de groote steden en de prijsbeweging hun levensstandaard drukken. Door en in den klassenstrijd, mede als gevolg der verhooging van den levensstandaard die een deel van het proletariaat zich weet te veroveren, stijgen zijn behoeften tot een peil, waarop hunne bevrediging in het kapitalistische stelsel niet is te bereiken. De tegenstellingen binnen de kapitalistische klasse treden op den achtergrond, naarmate de aandrang der arbeiders naar nieuwe rechten en hervormingen gevaarlijker wordt voor hare heerschappij en het kapitalistische stelsel zelf. Dit uit zich, zoowel in de vorming van patroonsbonden tegenover de vakorganisatie der arbeiders, als op politiek gebied. De kapitaalmagnaten aan het hoofd der reusachtige centralisaties van kapitaal, die door hunne beschikking over grondstoffen, vervoerwezen en bedrijfsmiddelen de geheele maatschappij aan zich, schatplichtig maken, weten bestuur en wetgeving aan hunne belangen dienstbaar te maken en drijven de regeeringen den weg op van imperialisme en koloniale politiek met de daaraan verbonden voortgaande verzwaring van militaire lasten en toenemende spanning in de internationale verhoudingen.

Tegelijkertijd groeit ook de macht der arbeiders tegen het kapitalisme. Met de bedrijfsconcentratie gaat gepaard een toenemend overwicht in getalsterkte bij het proletariaat. Als nieuw element ontwikkelt zich daarin de „nieuwe middenstand”, technici en beambten van het grootbedrijf, die wat onzekerheid van bestaan en afhankelijkheid van den kapitalist betreft, met de arbeiders gelijk staan. Daarnaast moeten worden gevoegd die groepen, wier belang, zoodanig niet direct tegengesteld aan het kapitalisme, toch niet betrokken is bij de hand-

having daarvan. Het proletariaat verkrijgt in en door den klassenstrijd eene ervaring, eene wetenschappelijke en politieke ontwikkeling, eene maatschappelijke en zedelijke verheffing en eene uitbreiding en versterking zijner organisatie, die het niet alleen in staat stellen, den tegenstand der heerschende klasse te breken, doch het ook rijp maken voor zijne taak om hare plaats in te nemen. Het is bij dit streven onoverwinnelijk, omdat het daarbij zijne historische taak vervult, de gansche maatschappij te verlossen van een stelsel, dat economisch verouderd en zedelijk veroordeeld is.

Het proletariaat kan den tegenstand der kapitalistische klasse tegen de overbrenging der bedrijfsmiddelen van particulier in maatschappelijk bezit slechts breken door de verovering der politieke macht. Voor dit doel hebben zich over de geheele wereld de arbeiders, die tot bewustzijn van hunne taak in den klassenstrijd zijn gekomen, georganiseerd.

De Sociaaldemocratische Arbeiderspartij in Nederland stelt zich ten doel het Nederlandsche proletariaat te organiseren in een zelfstandige politieke partij ter deelneming aan dien internationalen strijd der arbeidersklasse. Zij streeft naar eenheid van den proletarischen klassenstrijd en ondersteunt zooveel mogelijk elke economische of politieke beweging der arbeiders ter verkrijging van betere levensvoorwaarden zoodanig, dat daardoor hun klassebewustzijn en hunne macht tegenover de bezittende klasse worden versterkt.

III. Van de Middelen.

Art. 3. De Partij tracht dit doel te bereiken langs wettigen weg en wel door de volgende middelen:

- a. het deelnemen aan verkiezingen voor alle openbare, besturende en vertegenwoordigende lichamen;
- b. het bevorderen en steunen der vakorganisatie;
- c. het bevorderen en steunen der door het Congres aan te wijzen vormen van arbeiders-coöperatie;
- d. het uitgeven van dag-, week- en andere bladen;
- e. het uitgeven, verspreiden en verkoopen van boeken, brochures en vlugschriften, en het handel drijven daarin, ook als zij niet door de Partij uitgegeven zijn;
- f. het beleggen van openbare, cursus- en andere vergaderingen, het doen houden van lezingen en voordrachten, benevens het bevorderen der volksontwikkeling met alle daartoe dienstige wettige middelen;
- g. het richten van verzoekschriften aan vertegenwoordigende en besturende lichamen;
- h. het gebruik maken van bij de Grondwet en bij de overige wetten aan de Nederlandsche burgers toegekende rechten.

IV. Van de Leden en de Afdelingen.

Art. 4. Lid van de Partij kan ieder worden, die den wensch tot toetreding kenbaar maakt, den leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en niet van het lidmaatschap vervallen is verklaard.

Art. 5. De leden der Partij vormen afdelingen.

Eene afdeling bestaat uit minstens zes leden.

In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van het Partijbestuur, kan eene afdeling, wier ledental beneden zes daalt, blijven bestaan.

Art. 6. De leden der Partij in de Koloniën woonachtig kunnen, behoudens goedkeuring van het Partijbestuur, afdelingen der Partij vormen.

De verhouding dezer afdelingen tot de Partij wordt bij afzonderlijk reglement geregeld.

Art. 7. De leden der Partij, die in plaatsen wonen, waar geene afdeling is gevestigd, staan op het Partijsecretariaat als verspreide leden ingeschreven.

Art. 8. De afdelingen bezitten een huishoudelijk reglement, dat in overeenstemming is met de Statuten en het Huishoudelijk Reglement der Partij en dat de goedkeuring van het Partijbestuur behoeft om van kracht te zijn.

Art. 9. De afdelingen hebben de bevoegdheid leden, wier gedrag de Partij benadeelt, te royeeren.

Wie door eene afdeling geroyeerd is, heeft recht van beroep op het Partijbestuur, welks uitspraak beslissend is.

Art. 10. Door het bestuur eener afdeling kunnen leden, die niet aan hunne financieele verplichtingen ten aanzien van de Partij voldoen, van de ledenlijst worden afgevoerd.

Art. 11. De afdelingen hebben de bevoegdheid bij huishoudelijk reglement eene ballotage in te stellen.

Aan ballotage zijn niet onderworpen de leden der Partij, die van eene andere afdeling worden overgeschreven, of verspreid lid waren.

Art. 12. Verspreide leden, wier gedrag de Partij benadeelt, of die hunne financieele verplichtingen ten aanzien van de Partij niet nakomen, kunnen door het Partijbestuur worden geroyeerd.

Het Partijbestuur kan leden van afdelingen, wier gedrag de Partij benadeelt, aan het Congres voordragen tot royement.

Art. 13. Afdeelingen, die handelen in strijd met de Statuten of het Huishoudelijk Reglement der Partij, of die zich niet gedragen naar de besluiten van het Congres of de besluiten, welke het Partijbestuur krachtens zijne statutaire bevoegdheid of ingevolge opdracht van het Congres genomen heeft, of die hare financiële verplichtingen ten aanzien van de Partij niet nakomen, kunnen door het Partijbestuur worden geschorst en aan het eerstvolgende Congres tot roeyement worden voorgedragen.

Art. 14. Geschorste afdeelingen zijn verstoken van alle rechten, behoudens dat van vertegenwoordiging op het Congres, dat eene uitspraak zal doen over het voorstel tot roeyement; op dit Congres hebben de afgevaardigden van eene geschorste afdeeling geen ander recht dan dat van discussie over het roeyementsvoorstel.

V. Van de Indeeling.

Art. 15. De afdeelingen vormen gewestelijke of stedelijke federaties, wier grenzen, behoudens het bepaalde in art. 22, samenvallen met die der kieskringen voor de verkiezing der leden van de Tweede Kamer.

Art. 16. De afdeelingen gelegen in een Kamerkiekring, welke meer dan één gemeente omvat, vormen eene gewestelijke federatie.

De gewestelijke vergadering wordt gevormd door de afgevaardigden der afdeelingen. Deze kiezen het gewestelijk bestuur.

De gewestelijke fedreatie heeft de leiding van de gemeenschappelijke propaganda en van de organisatie in het gewest. Zij is, met inachtneming van en behoudens hetgeen daaromtrent bepaald is in het Huishoudelijk Reglement der Partij, belast met de voorbereiding, de organisatie en de leiding van de verkiezingen voor de Tweede Kamer en de Provinciale Staten in het gewest.

Tot hare taak behoort, met inachtneming van het bepaalde bij art. 41 der Statuten, het uitgeven van één of meer partijbladen.

Art. 17. De gewestelijke federaties zijn onderverdeeld in districtsfederaties, elke de afdeelingen omvattende, die in een Statenkiekring gelegen zijn.

De districtsvergadering wordt gevormd door de afgevaardigden der afdeelingen. Deze kiezen het bestuur.

Het districtsbestuur staat het gewestelijk bestuur bij in het vervullen van zijne taak, in het bijzonder bij de voorbereiding der verkiezingen voor de Provinciale Staten.

Art. 18. De afdeelingen, welke in een Kamerkiekring gelegen zijn, die slechts eene gemeente omvat, vormen eene stedelijke federatie.

In de stedelijke federaties worden de afdelingen vertegenwoordigd door hare besturen.

De federatievergadering wordt gevormd door de besturen der afdelingen en het door hen gekozen bestuur.

De algemeene ledenvergadering wordt gevormd door de leden der afdelingen.

De stedelijke federatie heeft de leiding van de algemeene plaatselijke propaganda; zij kan maatregelen nemen van administratieve en organisatorische aard, die de afdelingen gezamenlijk betreffen.

Zij is, met inachtneming van en behoudens hetgeen daaromtrent bepaald is in het Huishoudelijk Reglement der Partij, belast met de voorbereiding, de organisatie en de leiding van de verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en den Gemeenteraad.

Art. 19. De stedelijke federaties kunnen zijn onderverdeeld in districtsfederaties, welke de afdelingen omvatten, die in denzelfden kieskring voor de verkiezing der leden van den Gemeenteraad gelegen zijn.

De federatievergadering kan, behoudens goedkeuring van het Partijbestuur, de afdelingen in denzelfden kieskring gelegen tot twee of meer districtsfederaties vereenigen.

De districtsvergadering wordt gevormd door de leden der afdelingen. Deze kiezen het bestuur.

Het districtsbestuur roept eene districtsvergadering bijeen, zoo dikwijls dit noodig is voor de behandeling van een der aangelegenheden, die krachtens het Huishoudelijk Reglement der Partij of der stedelijke federatie tot haar taak behooren.

Art. 20. In het huishoudelijk reglement der stedelijke federatie wordt bepaald, wat tot de taak en de bevoegdheid van de federatievergadering, van de districtsvergadering en van de algemeene ledenvergadering behoort, en welke de bevoegdheden van het federatiebestuur en van de districtsbesturen zijn.

Art. 21. De in eene gemeente gelegen afdelingen, die geene stedelijke federatie uitmaken, vormen eene gemeentelijke federatie.

De gemeentelijke federatie heeft tot taak de voorbereiding, de organisatie en de leiding der verkiezingen voor den Gemeenteraad; zij kan belast worden met de leiding van de gemeenschappelijke propaganda.

De federatievergadering wordt door de besturen der afdelingen, de algemeene ledenvergadering door de leden der afdelingen gevormd.

De taak en de bevoegdheid van federatiebestuur, federatie- en algemeene ledenvergadering wordt bij huishoudelijk reglement der federaties geregeld.

Art. 22. Het Partijbestuur is bevoegd na overleg met de er bij betrokken gewestelijke federaties aangrenzende gewestelijke of aangrenzende districtsfederaties te vereenigen tot één federatie of, voorzover het de laatste betreft, van de verplichting tot het vormen van eene federatie ontheffing te verleen.

Art. 23. De afdeelingen, gelegen in eene gemeente, welke deel uitmaakt van een Kamerkiekring, die meer dan eene gemeente omvat, kunnen zich, behoudens goedkeuring van het Partijbestuur, splitsen in drie of meer afdeelingen.

Deze afdeelingen vormen eene stedelijke federatie.

Art. 24. Voorstellen voor de gewestelijke, districts-, stedelijke en gemeentelijke federaties kunnen slechts worden gedaan of door het bestuur der federatie of door eene aangesloten afdeeling, behoudens het bepaalde bij art. 37 der Statuten.

Van de jaarvergadering der federatie wordt kennis gegeven aan het Partijbestuur onder toezending van de agenda, het jaarverslag en de begroting.

Art. 25. De gewestelijke, stedelijke, districts- en gemeentelijke federaties bezitten een huishoudelijk reglement, dat voldoet aan de voorwaarden in art. 8 ten opzichte van de afdeelingreglementen gesteld.

VI. Van het Congres.

Art. 26. Het hoogste gezag in de Partij is het Congres, bestaande uit afgevaardigden van de afdeelingen der Partij.

In het Huishoudelijk Reglement der Partij is bepaald op welke wijze groepen van afdeelingen gevormd worden, die door eene gemeenschappelijke delegatie op het Congres vertegenwoordigd zijn en hoe hare vertegenwoordiging tot stand komt.

Art. 27. Elk jaar op de beide Paaschdagen en, zoo noodig, op één of meer daarop volgende of daaraan voorafgaande dagen, wordt het gewone jaarlijksche congres gehouden.

Het Partijbestuur kan ten allen tijde een buitengewoon congres bijeenroepen of een spoed-referendum uitschrijven.

Wanneer minstens vijf-en-twintig afdeelingen de bijeenroeping van een buitengewoon congres verlangen, schrijft het Partijbestuur een referendum uit, volgens welks beslissing dit congres al of niet binnen vier weken wordt bijeengeroepen.

Art. 28. Uitgenoodigd worden om het Congres bij te wonen:

- a. de leden der Kamerfractie;

- b. de verantwoordelijke redacteuren van het hoofdorgaan;
- c. een vertegenwoordiger der redactie van het wetenschappelijk maandschrift der Partij;
- d. een afgevaardigde van de Vereniging van Sociaal-Democratische Gemeenteraadsleden;
- e. twee vertegenwoordigers van den Bond van Sociaaldemocratische Vrouwenpropagandaclubs;
- f. een afgevaardigde der Sociaaldemocratische Studieclub;
- g. een afgevaardigde van het Centraal Comité voor Arbeidersontwikkeling;
- h. een afgevaardigde van het Centraal Comité voor Jeugdontwikkeling;
- i. de leden der Partij, wier aanwezigheid door het Partijbestuur wenschelijk wordt geacht.

Art. 29. Op het gewone Congres wordt in de eerste plaats behandeld:

- a. het jaarverslag van het Partijbestuur omtrent de werkzaamheid van de Partij sedert het vorige gewone Congres;
- b. verslag van het Partijbestuur omtrent het financieel beheer;
- c. verslag van de Kamerfractie;
- d. verslag van de redactie van het hoofdorgaan der Partij;
- e. verslag van de redactie van het wetenschappelijk maandschrift der Partij;
- f. de voorstellen der afdelingen en die van het Partijbestuur.

Art. 30. Besluiten, die op het Congres zijn genomen, worden aan een referendum onderworpen, indien een kwart der uitgebrachte stemmen zich daarvoor verklaart.

Benoemingen worden niet aan het referendum onderworpen.

VII. Van het Partijbestuur en het Dagelijksch Bestuur.

Art. 31. De Partij wordt bestuurd en vertegenwoordigd door het Partijbestuur.

Het Partijbestuur bestaat uit dertien leden, van wie vijf te Amsterdam wonende leden het Dagelijksch Bestuur vormen.

Drie leden van het Partijbestuur, die deel uitmaken van het Dagelijksch Bestuur, kunnen bezoldigd zijn: de voorzitter, de secretaris en de penningmeester.

Art. 32. De leden van het Partijbestuur worden gekozen door het Congres uit eene lijst van door de afdelingen gestelde candidaten.

Indien en voor zoover bij Congresbesluit tot bezoliging van de in art. 31 genoemde leden besloten is, worden deze leden in functie gekozen uit de voor elke functie afzonderlijk ingediende kandidatenlijst.

Art. 33. Vier weken voor het gewone Congres worden de afdelingen uitgenoodigd eene voordracht van kandidaten voor het Partijbestuur in te zenden.

Drie weken voor het Congres wordt de kandidatenlijst aan de afdelingen toegezonden.

Worden niet meer kandidaten opgegeven dan er plaatsen te vervullen zijn, dan worden de gestelde kandidaten gekozen verklaard.

Eene stemming wordt alleen gehouden over hen, die verklaard hebben eene candidatuur te aanvaarden.

Nadat de uitslag der verkiezing ter kennis van de afgevaardigden is gebracht, worden uit door de afgevaardigden te stellen kandidaten vijf plaatsvervangende leden van het Partijbestuur gekozen, waarvan twee voor het Dagelijksch Bestuur, die te Amsterdam woonachtig moeten zijn, en drie voor het overige deel van het Partijbestuur, die niet in Amsterdam woonachtig mogen zijn.

Zij treden in functie, zoodra eene vacature ontstaat in het deel van het Partijbestuur, waarvoor zij als plaatsvervangers zijn gekozen: het eerst treedt hij op, die bij eerste stemming werd gekozen, of zoo beiden bij eerste stemming gekozen zijn, hij, die de meeste stemmen op zich vereenigde; daarna de bij herstemming gekozene(n) in volgorde van het aantal op hen uitgebrachte stemmen.

Zijn de plaatsvervangende leden zonder stemming gekozen of is op beiden hetzelfde aantal stemmen uitgebracht, dan treedt het eerst de oudste in jaren in functie.

Niet meer dan 6 leden kunnen het lidmaatschap van het Partijbestuur vereenigen met dat der Tweede Kamer.

Wordt een lid van het Partijbestuur tusschentijds tot lid der Tweede Kamer benoemd, dan blijft hij tot het volgende Congres in functie.

Indien de voorzitter niet in functie gekozen is ingevolge het bepaalde in art. 32 wordt hij door het Congres uit de leden van het Dagelijksch Bestuur gekozen.

Ontstaat eene vacature voor voorzitter, dan wordt door het Partijbestuur, nadat het plaatsvervangend lid zitting heeft genomen, uit de leden van het Dagelijksch Bestuur een voorzitter gekozen.

Art. 34. De leden der Partij, die leden zijn van de Tweede Kamer, benoemen uit hun midden een delegatie van twee leden, die de vergaderingen van het Partij-

bestuur bijwonen en aan de beraadslagingen kunnen deelnemen zonder echter mede te stemmen.

Deze delegatie bestaat uit één lid, indien een lid der Tweede Kamer Partijbestuurder is. Zij vervalt geheel, wanneer twee of meer leden der Tweede Kamer Partijbestuurder zijn.

Wanneer de verantwoordelijke redactie van het Partij-orgaan gevoerd wordt door één persoon, en deze geen lid is van het Partijbestuur, woont hij krachtens zijne functie de vergaderingen van het Partijbestuur bij en heeft hij daar eene adviseerende stem. Bij zijne ontstentenis wordt hij vervangen door dengene, die zijne functie waarneemt. Bestaat de verantwoordelijke redactie uit méér dan één persoon, dan wijzen deze uit hun midden een vertegenwoordiger aan.

Art. 35. Het Dagelijksch Bestuur der Partij is belast met de dagelijkse leiding der Partij; met de voorbereiding van de door het Partijbestuur te behandelen zaken en de uitvoering van de besluiten van het Partijbestuur; met de regeling der propaganda en de behandeling van de organisatorische aangelegenheden naar de algemeene besluiten door het Partijbestuur genomen.

VIII. Van den Partijraad.

Art. 36. Er bestaat een Partijraad, die door het Partijbestuur wordt bijeengeroepen om te dienen van advies.

De Partijraad wordt gevormd door:

- a. de leden van het Partijbestuur;
- b. twee leden van de Kamerfractie, door deze uit haar midden aangewezen;
- c. twee leden van de redactie van het dagblad „Het Volk”, eventueel van andere dagbladen, die door de Partij worden uitgegeven, onder wie, indien de leiding der redactie aan één persoon is opgedragen, de hoofdredacteur; indien of voorzover dit niet het geval is, door de redactie(s) uit haar midden gekozen;
- d. een vertegenwoordiger van de redactie van het wetenschappelijk maandschrift der Partij;
- e. een vertegenwoordiger van elk der gewestelijke en stedelijke federaties, behalve voor de vergaderingen, bedoeld in art 37, vierde lid, waar elke federatie twee vertegenwoordigers voor aanwijst;
- f. de officieel aangestelde propagandisten voorzover zij niet uit anderen hoofde afgevaardigd worden;
- g. twee vertegenwoordigers van den Bond van Sociaal-Democratische Vrouwenpropagandaclubs.

In geval politieke beslissingen van gewicht genomen moeten worden en in het geval bedoeld in art. 37, vierde lid, noodigt het Partijbestuur de Kamerfractie in haar geheel uit.

De vertegenwoordiger(s) en de plaatsvervangende vertegenwoordigers van de gewestelijke en stedelijke federaties worden telkens voor een jaar op de jaarvergaderingen der federaties gekozen.

Art. 37. De Partijraad wordt in den regel tweemaal per jaar bijeengeroepen, in September en in Februari, doch in elk geval éénmaal per jaar in September en voorts zoo dikwijls het Partijbestuur dit noodig oordeelt.

De Partijraad neemt besluiten van organisatorischen aard, in zaken, die hem door het Congres ter beslissing zijn overgelaten.

Op zijne jaarlijksche vergadering in September kan de Partijraad besluiten, aangelegenheden de schriftelijke of mondelinge propaganda, de provinciale pers, de organisatie der Partij, of de arbeiders- en jeugdontwikkeling betreffende, aan de orde te stellen op de vergaderingen der gewestelijke en stedelijke federaties.

In December van het jaar, voorafgaande aan dat, waarin eene periodieke verkiezing voor de leden van de Tweede Kamer plaats heeft, en, bij tusschentijdsche Kamerontbinding, onmiddellijk nadat het besluit tot ontbinding van de Tweede Kamer is afgekondigd, wordt de Partijraad bijeengeroepen om de besluiten te nemen en de adviezen uit te brengen, welke door de desbetreffende bepalingen van het Huishoudelijk Reglement worden gevorderd.

IX. Van de Geldmiddelen.

Art. 38. De geldmiddelen der Partij bestaan uit:

- a. de afdrachten der afdelingen en de contributiën der verspreide leden;
- b. schenkingen;
- c. erfstellingen en legaten;
- d. renten van eigendommen en baten uit ondernemingen;
- e. andere inkomsten.

De geldmiddelen worden beheerd door den penningmeester onder toezicht van het Partijbestuur.

Art. 39. De commissie van contrôle, bestaande uit drie leden, wordt door de federatie Amsterdam uit haar midden aangewezen. Deze leden mogen geen lid zijn van het Partijbestuur.

De leden worden voor drie jaren benoemd, ieder jaar treedt een lid volgens rooster af, en is niet terstond herkiesbaar. De jaarlijksche aanvulling der commissie moet plaats hebben binnen vier weken na het Congres.

Deze commissie ziet elke drie maanden de boekhouding, de kas en de beschelden van den penning-

meester na, brengt rapport uit aan het Partijbestuur en geeft in het hoofdorgaan der Partij van hare bevinding kennis. Aan het Congres legt zij een schriftelijk jaanrapport over.

X. Van de Partijbladen.

Art. 40. De Partij geeft een dagblad uit, genaamd „Het Volk”, dat haar hoofdorgaan is en alle door het Partijbestuur en verschillende commissies, die krachtens de Statuten of een Congresbesluit werkzaam zijn, ingezonden mededeelingen bevat.

Het Congres benoemt telkens voor één jaar den persoon of de personen, die door de Partij met de leiding van het blad wordt of worden belast, en die daarvoor aan de Partij verantwoordelijk is of zijn.

Het beheer van het blad wordt gevoerd door het Partijbestuur, dat deze taak geheel of gedeeltelijk aan eene commissie kan overdragen, met dien verstande echter, dat het Partijbestuur verantwoordelijk blijft. Deze commissie wordt benoemd door het Partijbestuur.

Art. 41. Ook andere bladen kunnen door het Partijbestuur worden uitgegeven. Evenzeer kan dit geschieden door afdelingen en federaties, mits onder goedkeuring van het Partijbestuur.

XI. Slotbepalingen.

Art. 42. De organisatie en de werkwijze der Partij worden in bijzonderheden geregeld door een Huishoudelijk Reglement, dat door het Congres wordt vastgesteld.

Het huishoudelijk reglement der vereeniging mag geen bepalingen bevatten, strijdende met deze statuten.

Art. 43. In gevallen, waarin door de Statuten en het Huishoudelijk Reglement niet wordt voorzien, beslist het Partijbestuur. Het brengt de gebleken leemten dadelijk ter kennis van de Partij en doet daaromtrent voorstellen aan het eerstvolgend Congres.

Art. 44. De Vereeniging is opgericht voor den tijd van 29 jaren en elf maanden, te rekenen van den dag der oprichting, 26 Augustus 1894.

Bij het verstrijken van dit tijdvak is de Vereeniging opnieuw voor gelijken tijdsduur aangegaan voor den tijd van 24 jaar.

Art. 45. Tot ontbinding der Vereeniging kan alleen worden besloten, wanneer op voorstel van minstens vijf afdelingen, bij referendum minstens twee derden der stemmende leden, te zamen uitmakende minstens

drie vijfde van het totaal der leden van de Partij, zich voor het voorstel hebben verklaard.

Bij ontbinding der Vereeniging wordt ten opzichte der bezittingen gehandeld overeenkomstig artikel 1702 van het Burgerlijk Wetboek.

Dit referendum wordt gehouden twee maanden na het inkomen van het voorstel.

Art. 46. Wijziging dezer Statuten kan alleen geschieden door een Congres.

Op elke wijziging wordt de Koninklijke Goedkeuring aangevraagd.

HUISHOUELIJK REGLEMENT.

I. Van de Afdelingen.

Artikel 1. Heeft zich eene afdeling der Partij gevormd, dan wordt daarvan schriftelijk kennis gegeven aan het Partijbestuur. Deze kennisgeving is vergezeld van eene opgave der bestuursleden en van eene alphabetische lijst der leden met vermelding hunner adressen.

Art. 2. Iedere afdeling is verplicht binnen vier weken na hare oprichting haar huishoudelijk reglement ter goedkeuring aan het Partijbestuur toe te zenden.

Art. 3. De afdelingsbesturen zijn gehouden het Partijbestuur alle gevraagde mededeelingen, de afdeling betreffende, te doen.

Zij brengen telken jare in de maand October aan het Partijbestuur een schriftelijk verslag uit over den toestand en de werkzaamheden der afdeling.

Het afdelingsbestuur ziet toe, dat van alle inkomsten en uitgaven der afdeling nauwkeurig aantekening gehouden wordt in de daarvoor door het Partijbestuur te verstrekken administratieboeken; het brengt telkens in de maand October op de daarvoor door het Partijbestuur te verstrekken formulieren een financieel verslag uit.

Het afdelingsbestuur draagt zorg, dat de namen en adressen der afdelingsleden op de door het Partijbestuur verstrekte kaarten worden ingeschreven. De kaarten der afgeschreven leden worden in het begin van ieder kalenderkwartaal, die van de wegens verhuizing afgeschreven leden onmiddellijk na de afschrijving, volledig ingevuld aan het gewestelijk of stedelijk federatiebestuur opgezonden.

Vóór den zesden der eerste maand van ieder kalenderkwartaal doet het afdeelingsbestuur op de daartoe door het Partijbestuur verstrekte formulieren aan het secretariaat der Partij en dat van zijne gewestelijke of stedelijke federatie mededeeling omtrent den loop van het ledental.

Het eerste, tweede en derde lid van dit artikel is tevens van toepassing op de federatiebesturen ten aanzien van de federaties.

Art. 4. Indien door het huishoudelijk reglement eener afdeeling ballotage wordt voorgeschreven, worden daarbij de volgende bepalingen in acht genomen.

Op iedere huishoudelijke vergadering wordt medege-deeld wie zich als lid hebben aangemeld.

Mocht een der aanwezige leden bezwaar hebben tegen toelating van een dergenen, die zich hebben aangemeld, dan beslist de vergadering of er ballotage zal plaats hebben. Wordt hiertoe besloten, dan heeft deze in de volgende huishoudelijke vergadering plaats.

Op den oproep voor deze vergadering wordt vermeld, dat er ballotage zal plaats hebben, terwijl dengene over wien ballotage zal plaats hebben, daarvan bericht wordt gezonden.

Art. 5. Het huishoudelijk reglement eener afdeeling bevat de volgende bepalingen omtrent het royement der leden en het afvoeren van de ledenlijst.

Een voorstel tot royement moet op de agenda aangekondigd staan. Het betreffende lid moet door het bestuur van dit voorstel en van den datum der behandeling tijdig schriftelijk in kennis worden gesteld.

De huishoudelijke vergadering kan bij ieder voorstel tot royement besluiten eene commissie van onderzoek in te stellen. Zij moet daartoe overgaan, indien dit door het tot royement voorgedragen lid wordt verlangd.

Leden, die meer dan twee maanden contributieschuld hebben, worden door het bestuur schriftelijk tot betaling aangemaand. Heeft het betreffende lid een maand na het ontvangen der aanmaning zijne schuld niet betaald, dan kan het door het bestuur van de ledenlijst worden afgevoerd. Hiervan wordt den betrokkene schriftelijk kennis gegeven. Aan de eerstvolgende huishoudelijke vergadering wordt door het bestuur mededeeling gedaan welke leden het van de lijst heeft afgevoerd.

De huishoudelijke vergadering heeft het recht het besluit van het bestuur te vernietigen.

II. Van de Federaties.

Art. 6. Het bestuur eener gewestelijke federatie bestaat uit minstens drie leden, waaronder voorzitter,

secretaris en penningmeester, gekozen door de gewestelijke vergadering bij voorkeur uit de leden van een der afdelingen in het gewest, en verder uit twee of meer leden, gekozen door de gewestelijke vergadering uit de andere afdelingen in het gewest, bij voorkeur uit elk der in het gewest gelegen districtsfederaties één.

Het bestuur roept minstens eenmaal 's jaars en wel in October eene gewestelijke vergadering bijeen.

Het bestuur noodigt het Partijbestuur uit zich op de gewestelijke vergaderingen te doen vertegenwoordigen.

In deze vergadering wordt door secretaris en penningmeester, namens het bestuur, een verslag uitgebracht, waarin een overzicht gegeven wordt van den toestand en de werkzaamheden van de federatie in het afgelopen jaar.

Op deze vergadering worden behandeld:

a. de voorstellen en onderwerpen van bespreking door den Partijraad op de agenda der gewestelijke federatie gebracht;

b. de voorstellen van het gewestelijk bestuur en van de afdelingen betrekking hebbende op de propaganda, de organisatie en de administratie van de afdelingen, de gemeentelijke federaties, de districtsfederaties en de gewestelijke federatie.

De inkomsten der gewestelijke federatie bestaan uit: de door het Congres der Partij vastgestelde uitkeering van de afdracht der afdelingen aan de Partijkas, eene door de gewestelijke vergadering vast te stellen bijdrage der afdelingen, vrijwillige bijdragen en eventueele baten van de door de gewestelijke federatie uitgegeven bladen.

Art. 7. Indien de gewestelijke vergadering besluit tot aanstelling van een bezoldigd bestuurder, wordt deze op de jaarvergadering telkens voor een jaar in functie gekozen. De wijze van candidaatstelling en verkiezing van den bezoldigden bestuurder wordt bij huishoudelijk reglement der federatie geregeld. Hij draagt den titel van propagandist.

Het bestuur der federatie pleegt na de candidaatstelling en voor de verkiezing overleg met het Partijbestuur over de benoeming.

Het salaris van den propagandist wordt door de gewestelijke vergadering na overleg met het Partijbestuur vastgesteld.

De propagandist bekleedt geene nevenbetrekkingen of ambten, waaraan salaris verbonden is, zonder bekomen verlof van zijn gewestelijk bestuur en het Partijbestuur.

Bij niet-herkiezing heeft de propagandist recht op eene uitkeering uit de Partijkas gelijkstaande met een tiende van zijn laatstgenoten jaarwedde voor elk

dienstjaar of gedeelte van een dienstjaar tot een maximum van de helft daarvan.

Dit recht vervalt, indien de propagandist wegens gebleken tekortkomingen door eene uitspraak van de gewestelijke vergadering van zijne functie ontheven wordt, of indien hij zich daarvoor niet meer beschikbaar stelt.

Over geschillen omtrent de toepassing van het bepaalde in het vorige lid wordt door het Partijbestuur beslist.

Art. 8. Het bestuur eener districtsfederatie, welke deel uitmaakt van eene gewestelijke federatie, bestaat uit minstens drie leden, waaronder voorzitter, secretaris en penningmeester, door de federatievergadering gekozen bij voorkeur uit de leden van eenzelfde afdeling.

Telt het bestuur meer dan drie leden, dan vormen voorzitter, secretaris en penningmeester het dagelijksch bestuur. De overige leden worden gekozen uit de leden der andere afdelingen.

Art. 9. Het bestuur eener stedelijke federatie wordt gekozen door de federatievergadering uit de leden der afdelingen.

Het bestaat uit een voorzitter, een secretaris en een penningmeester, in functie gekozen, die tezamen het dagelijksch bestuur vormen, en twee of meer leden.

Het federatiebestuur heeft de leiding van de federatievergadering en van de algemeene ledenvergadering.

Tot de taak der stedelijke federatie behoort:

- a. het voeren van de algemeene propaganda;
- b. de vaststelling van de contributie der afdelingsleden;
- c. de vaststelling van de uitkeening uit de federatiekas aan de afdelingen, aan de Sociaaldemocratische Vrouwenclub en aan de districtsbesturen;
- d. de voorbereiding, de organisatie en de leiding van de verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en den Gemeenteraad;
- e. de benoeming van een, eventueel twee vertegenwoordiger(s) en een plaatsvervangend vertegenwoordiger in den Partijraad;
- f. de samenwerking met de Sociaaldemocratische Vrouwenpropagandaclub;
- g. de samenwerking met andere organisaties ter bevordering van de arbeidersontwikkeling;
- h. de samenwerking met andere organisaties ter bevordering van de jeugdontwikkeling;
- i. eventueel het uitgeven van het plaatselijk Partijorgaan.

Art. 10. De afdeelingen die deel uitmaken van eene stedelijke federatie, worden gevormd door de leden, die in één of meer aangrenzende stemdistricten wonen.

De grenzen der afdeelingen worden vastgesteld door de federatievergadering.

Stijgt het aantal leden van eene afdeeling, die meer dan één stemdistrict omvat, boven de driehonderd, dan zorgt het federatiebestuur, dat binnen zes maanden tot splitsing wordt overgegaan; deze splitsing geschiedt niet, wanneer een der afdeelingen, die er door in het leven wordt geroepen, minder dan vijftig leden zou tellen.

In bijzondere gevallen kan met toestemming van het Partijbestuur van het bepaalde in het voorafgaande lid worden afgeweken.

Het bestuur der afdeeling is belast met de inning van de contributie en van de bijdragen, die krachtens besluit van het Congres, van het Partijbestuur of van de federatie worden geheven.

De inkomsten der afdeeling worden gevormd door de uitkeering, welke deze van de federatie geniet; het bestuur draagt alle andere ontvangen gelden, op de wijze als in het huishoudelijk reglement der federatie is geregeld, af aan het federatiebestuur.

Art. 11. Het bestuur der federatie is belast met het toezicht op de werkzaamheden der afdeelingen en haar besturen. Het is bevoegd het bestuur eener afdeeling of een of meer bestuurders in geval van nalatigheid in het financieel beheer te schorsen. Indien het federatiebestuur tot schorsing overgaat, roept het binnen vier weken eene huishoudelijke vergadering der afdeeling bijeen, welke zich over de schorsing uitsprekt en over het al of niet aanblijven van het geschorste afdeelingsbestuur of de geschorste afdeelingsbestuurders beslist.

Art. 12. Het huishoudelijk reglement eener stedelijke federatie bevat de algemeene voorschriften omtrent de inrichting, de huishouding en de werkwijze der afdeelingen.

III. Van de Candidaatstelling voor de Tweede Kamer.

Art. 13. De candidaatstelling voor de verkiezing van de leden der Tweede Kamer geschiedt in elke kieskring door de leden der afdeelingen, welke deel uitmaken van de gewestelijke of stedelijke federatie, in dien kieskring gevestigd.

Daartoe kunnen de afdeelingen in de maand October voorafgaande aan een verkiezingsjaar, aan-

bevelingen inzenden bij het P.B. van partijgenooten, waarvan geacht wordt, dat zij voor een candidatuur in aanmerking komen.

Art. 14. De vergadering van den Partijraad, bedoeld in het vierde lid van art. 37 der Statuten, stelt het aantal kandidaten vast, dat in elk der kieskringen zal worden gesteld, en bepaalt in welke kieskringen gelijklopende lijsten zullen worden ingediend.

Art. 15. De candidaatstelling in kieskringen, waarvoor volgens besluit van den Partijraad gelijklopende lijsten worden ingediend, geschiedt bij eene stemming, waaraan alle afdelingen binnen deze kieskringen gelegen deelnemen.

Strekken deze kieskringen zich over verschillende gewestelijke of stedelijke federaties uit, dan wijst de Partijraad het federatiebestuur aan, dat den uitslag vaststelt.

Art. 16. De Partijraad maakt voor elken kieskring eene voordracht op van kandidaten voor de groslijst, naar voorkeur in volgorde gerangschikt, welke voordracht niet meer namen omvat dan het aantal, dat ter uitvoering van het bepaalde in art. 14 is vastgesteld.

Art. 17. Het Partijbestuur vraagt onverwijld aan de door den Partijraad gestelde kandidaten de verklaring bedoeld in art. 18 tweede lid. Het voert van de voordracht af de kandidaten, welke geene of eene onvoldoende verklaring afleggen.

Vóór den tienden Januari van het jaar waarin eene periodieke verkiezing voor de leden der Tweede Kamer wordt gehouden, en uiterlijk twee dagen na de Partijraadsvergadering, bij eene verkiezing na Kamerontbinding, geeft het Partijbestuur van de door den Partijraad genomen besluiten en ingediende voordrachten kennis aan de besturen der gewestelijke en stedelijke federaties, terwijl het ze zoo spoedig mogelijk door publicatie in de dag- en weekbladen der Partij ter kennis van de leden brengt.

In de volgende artikelen van dit Hoofdstuk worden met datums de termijnen aangegeven, welke gelden bij periodieke-, met aantallen dagen die, welke bij verkiezing na Kamerontbinding gelden.

Art. 18. De leden der afdelingen zijn tot 25 Januari (uiterlijk acht dagen na de Partijraadsvergadering) in de gelegenheid bij hun afdelingsbestuur schriftelijk voorstellen in te dienen ter aanvulling van de groslijst voor de candidaatstelling in den kieskring.

Elk voorstel moet vergezeld gaan van een schriftelijke verklaring van den candidaat, dat hij (zij) de

candidaatstelling aanvaardt, en, bij verkiezing voor de definitieve lijst, bewilligen zal in de plaats hem (haar) op die lijst door den uitslag der stemming aangewezen.

Het bestuur eener afdeeling, dat één of meer voorstellen tot aanvulling van de groslijst heeft ontvangen, belegt vóór 15 Februari (tusschen den tienden en den veertienden dag na de Partijraadvergadering) eene huishoudelijke vergadering, waarin de voorstellen tot aanvulling van de groslijst behandeld worden.

Over deze voorstellen wordt bij meerderheid van stemmen beslist.

Is een voorstel tot aanvulling van de groslijst aangenomen, dan geeft het afdeeliningsbestuur daarvan onverwijld kennis aan zijn federatiebestuur. Deze kennisgeving gaat vergezeld van de verklaring bedoeld in art. 18, tweede lid.

Art. 19 Het federatiebestuur vergadert uiterlijk 20 Februari (den zestienden dag na de Partijraadsvergadering) ter vaststelling van de groslijst. Het onderzoekt de verklaringen van de kandidaten en overtuigt zich of deze voldoen aan de vereischten in het tweede lid van artikel 18 gesteld.

Oordeelt het federatiebestuur, dat een voorstel tot aanvulling van de groslijst niet aan de voorwaarden voldoet, of den naam bevat van een candidaat, die niet verkiesbaar is, dan doet het daarvan onverwijld eene met redenen omkleede mededeeling toekomen aan het Partijbestuur en het bestuur der afdeeling.

Art. 20 Het Partijbestuur neemt uiterlijk 24 Februari (binnen drie dagen) eene beslissing over die voorstellen tot aanvulling van de groslijst, welke geldigheid betwist wordt, en geeft van zijne beslissing kennis aan het federatie- en het afdeeliningsbestuur.

Art. 21. Het bestuur der federatie zendt vóór 4 Maart (uiterlijk den drie-en-twintigsten dag na de Partijraadsvergadering) aan de afdeeliningsbesturen voor elk lid der afdeeling een stembrief, waarop tevens de groslijst is afgedrukt.

De groslijst bevat de voordracht, door den Partijraad ingediend en daaronder de namen der kandidaten, waarmede de groslijst door de afdeelingen is aangevuld. De volgorde van de namen der door de afdeelingen toegevoegde namen wordt door loting vastgesteld. Deze loting geschiedt door het federatiebestuur, met de leiding der verkiezingen belast.

Partijleden, in den kieskring of groep van kieskringen woonachtig, hebben het recht bij deze loting tegenwoordig te zijn.

De stembrief bevat zooveel genummerde plaatsen als de groslijst namen van kandidaten telt.

Art. 22. Het afdeulingsbestuur draagt zorg, dat de stembrieven onverwijld worden doorgezonden aan de leden der afdeeling. Elke stembrief is vergezeld van den oproep tot eene huishoudelijke vergadering, waarin de stemming zal plaats hebben.

De huishoudelijke vergadering wordt gehouden vóór den 15en Maart (uiterlijk den acht-en-twintigsten dag na de vergadering van den Partijraad).

De oproep tot de huishoudelijke vergadering vermeldt het uur van aanvang; het bevat de mededeeling, dat de stembrieven in gesloten couverts, waarop het woord „verkiezing” en den naam van den afzender, bij den secretaris kunnen worden ingeleverd tot uiterlijk twee uren vóór den aanvang der vergadering en dat zij op de vergadering aan den voorzitter kunnen worden overhandigd tot uiterlijk een half uur na den aanvang der vergadering; het bevat eene uiteenzetting van de wijze, waarop gestemd wordt en van de voorwaarden, waaraan eene uitgebrachte stem moet voldoen om geldig te zijn.

Art. 23. Heeft ter huishoudelijke vergadering de voorzitter de gelegenheid tot het inleveren van stembrieven gesloten verklaard, dan worden de ingevulde biljetten opgehaald en in handen van het bestuur gesteld. Dit sluit zoowel de in de vergadering ingeleverde, als de bij den secretaris ingekomen biljetten, na telling, in een enveloppe of een pakket, waarop het aantal der ingesloten biljetten wordt vermeld. Voorzitter en secretaris onderteekenen deze vermelding. De secretaris zendt uiterlijk den volgenden dag het pakket aangeteekend aan het Federatiebestuur of stelt het onverwijld persoonlijk aan den federatie-secretaris ter hand.

Art. 24. Uiterlijk den 20sten Maart (op den dertigsten dag na de Partijraadsvergadering) vergadert het federatiebestuur ter vaststelling van den uitslag der stemming voor de kandidatenlijst. Het Federatiebestuur opent de pakketten en vergelijkt het aantal biljetten, dat ieder pak bevat, met het aantal op de buitenzijde vermeld.

Partijleden, in den kieskring of groep van kieskringen woonachtig, hebben het recht de vergadering bij te wonen.

Art. 25. Het Federatiebestuur voegt alle ingekomen biljetten bijeen. Allereerst wordt vastgesteld wie de eerste plaats op de definitieve lijst zal innemen. Daartoe wordt van ieder geldig stembiljet opgenomen de naam van den bovensten candidaat. Van de biljetten, die aldus voor denzelfden candidaat gelden, worden afzonderlijke stapels gevormd.

De candidaat, die aldus de volstreekte meerderheid der uitgebrachte geldige stemmen verkrijgt, wordt als eerste candidaat op de definitieve lijst gebracht.

Art. 25a. Geldig is een stem alleen, als de door het afdelingsbestuur verstrekte stembrief op een opeenvolgend aantal plaatsen, te beginnen met de eerste plaats, is ingevuld met een of meer namen van de groslijst, op iedere ingevulde plaats een; elke naam mag slechts eenmaal genoemd worden.

De ongeldige stembiljetten worden door het Federatiebestuur definitief ter zijde gelegd.

Art. 25b. Heeft door toepassing van art. 25 geen candidaat de volstreekte meerderheid verkregen, dan vallen, wat de vervulling van de eerste plaats op de lijst betreft, alle kandidaten af, met uitzondering van de twee kandidaten, die volgens art. 25 de grootste aantallen stemmen hebben verkregen.

Elk der biljetten, welke de stapels der afvallende kandidaten vormen, geldt thans als een stem voor diegenen der beide niet afgevallen kandidaten, die daarop het hoogste is geplaatst of daarop alleen voorkomt. Biljetten, waarop geen van beide kandidaten voorkomen, worden, wat de vervulling van de eerste plaats op de lijst betreft, ter zijde gelegd.

Diegene der beide niet-afgevallen kandidaten, die aldus in totaal het grootste aantal stemmen verwerft, wordt als eerste candidaat op de definitieve lijst gebracht. Bij gelijk aantal stemmen beslist het lot.

Art. 25c. Hebben meer dan twee kandidaten de grootste aantallen stemmen, in het eerste lid van art. 25b bedoeld, verkregen, dan beslist het lot, welke candidaat afvalt.

Art. 25d. Is aldus de eerste plaats op de lijst definitief bezet, dan voegt het Federatiebestuur wederom alle geldige biljetten bijeen en gaat het voor de definitieve bezetting van de tweede plaats tot overeenkomstige toepassing van de artikelen 25—25c over, met dien verstande, dat ieder biljet thans allereerst geldt voor den hoogsten daarop geplaatsten candidaat, met weglating van den naam van den candidaat, die reeds een definitieve plaats op de lijst heeft verkregen.

Art. 25e. Is aldus de tweede plaats op de lijst definitief bezet, dan wordt voor de definitieve bezetting één voor één van de overige plaatsen, art. 25d zoo vaak op overeenkomstige wijze toegepast, tot alle op de lijst te bezetten plaatsen definitief bezet zijn.

Art. 25f. Biljetten, waarop uitsluitend namen voorkomen van kandidaten, die reeds een definitieve plaats op de lijst verkregen, worden definitief als uitgeput ter zijde gelegd.

Art. 25g. In afwijking van het in bovenstaande artikelen bepaalde, wordt geen candidaat op de definitieve lijst gebracht, indien het aantal geldige biljetten, waarop zijn naam voorkomt, niet minstens 20 pCt. van het aantal geldige stemmen bedraagt. De betrokken plaats wordt dan — zoo mogelijk — opnieuw vervuld door hernieuwde overeenkomstige toepassing van art. 25d, met dien verstande, dat de naam van de eerst voor de betrokken plaats aangewezen candidaat geacht wordt niet op de biljetten voor te komen.

Art. 26. Van den uitslag der stemming geeft het Federatiebestuur kennis aan het Partijbestuur, de redactie van het Partij- en van het gewestelijk orgaan, en aan de kandidaten der groslijst.

Het Federatiebestuur vraagt van de kandidaten de verklaring genoemd in art. 39 van de Kieswet.

Ingeval een der kandidaten niet bereid is bedoelde verklaring af te leggen, of niet binnen den door het Federatiebestuur bepaalden termijn gegeven heeft, kan dit bestuur, na bekomen machtiging van het Partijbestuur, de kandidatenlijst aanvullen door voortgezette toepassing van de artikelen 25—25g, waarbij de naam van den volgens dit artikel uitvallende candidaat geacht wordt niet op de biljetten voor te komen.

Art. 27. Het Federatiebestuur benoemt één of meer leden, belast met de zorg voor het gereedmaken en de indiening van de kandidatenlijst, bedoeld in art. 50 der Kieswet.

Art. 28. De candidaatstelling voor de verkiezing der leden van de Provinciale Staten geschiedt op de wijze en met inachtneming van de voorschriften en regelen, vervat in de artikelen 13 tot en met 27 van dit reglement voor het stellen van kandidaten voor het lidmaatschap der Tweede Kamer.

In de districtsfederaties, welke deel uitmaken van eene gewestelijke federatie, geschiedt de candidaatstelling door de leden der afdelingen, in den Statenkieskring gevestigd.

Indien in een deel van het gewest ontheffing van de verplichting tot het vormen van eene districtsfederatie is verleend, geschiedt de candidaatstelling voor elken kieskring door de leden der afdelingen, binnen den kieskring gelegen; indien de gewestelijke federatie niet in districtsfederaties is gesplitst, door de leden van alle afdelingen in het gewest voor alle kieskringen.

De taak en bevoegdheid, welke de Partijraad heeft bij de voorbereiding van de Kamerverkiezingen wordt uitgeoefend:

in de gewestelijke federaties door eene vergadering van het gewestelijk bestuur met de districtsbesturen;

indien het gewest niet in districtsfederaties is gesplitst, door de gewestelijke vergadering;

in de stedelijke federaties, welke een Kamerkiezing omvatten, door de federatievergadering of door een federatieraad, bestaande uit het federatiebestuur en de voorzitters der afdelingen, al naar in het reglement der federatie is bepaald.

Tot deze vergadering worden de partijgenooten-leden der Provinciale Staten uitgenoodigd, voorzover zij op de lijsten der vergaderende federaties gekozen zijn.

De taak en de bevoegdheid, welke het Partijbestuur heeft bij de voorbereiding der Kamerverkiezingen, wordt uitgeoefend in de gewestelijke federaties door het gewestelijk bestuur, in de in het vierde lid bedoelde stedelijke federaties door het federatiebestuur.

In de gewestelijke federaties wordt de taak en de bevoegdheid, bij de voorbereiding van de Kamerverkiezingen toegekend aan het gewestelijk bestuur, uitgeoefend door de besturen der districts- en stedelijke federaties, welke het gewest omvat; in de andere stedelijke federaties door het federatiebestuur.

Art. 29. De candidaatsstelling en de verkiezing voor de leden van den Gemeenteraad wordt, voorzover noodig en mogelijk, op de wijze en met inachtneming van de regelen in dit reglement voor de candidaatsstelling en de verkiezing van de leden der Tweede Kamer gesteld, geregeld in het huishoudelijk reglement der afdeling, of, indien de afdeling deel uitmaakt van eene stedelijke of gemeentelijke federatie, in het huishoudelijke reglement dier federatie.

IV. Van het Congres.

Art. 30. Het Congres wordt gevormd door de afgevaardigden, de leden van het Partijbestuur en de personen, genoemd in art. 28 der Statuten en art. 39 van het Huishoudelijk Reglement.

Art. 31. De afdelingen kunnen door het Partijbestuur na overleg met het bestuur der federatie, waarvan zij deel uitmaken, tot eene afdelingsgroep worden vereenigd, welke groep dan voor de behandeling van Congressaanlegenheden als één afdeling wordt aangemerkt.

De Congressvergaderingen van een groep afdelingen, die deel uitmaken van eene gewestelijke federatie, kunnen zijn vergaderingen van de leden of vergaderingen van de afgevaardigden der afdelingen.

Indien de tot een groep behorende afdelingen niet tot overeenstemming kunnen komen omtrent de samenstelling dezer vergaderingen, beslist het gewestelijk bestuur, de afdelingen gehoord.

Het gwestelijk bestuur wijst, de afdeelingen gehoord, voor iedere groep de plaats aan, waar de vergaderingen ter behandeling van Congressaanlegenheden worden gehouden en het bestuur der afdeeling, of dat der afdeelingen der groep omvattende gemeentelijke of districts-federaties, dat deze vergaderingen uitschrijft en leidt.

Het aantal stemmen, dat de afgevaardigden der afdeelingen in de groepsvergaderingen uitbrengen, wordt berekend op de wijze als aangegeven in art. 37 van dit reglement.

Voor de behandeling van alle Congressaanlegenheden en van de voorstellen bedoeld in de artt. 27 en 30 der Statuten worden de afdeelingen, die deel uitmaken van eene stedelijke federatie, welke minder dan duizend leden telt, aangemerkt als één afdeeling.

Is de stedelijke federatie onverdeeld in districts-federaties, dan worden de afdeelingen, die eene districts-federatie vormen, aangemerkt als één afdeeling.

De vergaderingen ter behandeling van de ingediende Congressvoorstellen en amendementen, ter verkizing van afgevaardigden en die, waarin de Congressdelegatie verslag uitbrengt, worden bijeengeroepen en gefeerd in het eerste geval door het federatiebestuur, in het tweede geval door het districtsbestuur.

Art. 32. Voorstellen ter behandeling op het Congres kunnen ingediend worden door de afdeelingen, het Partijbestuur, de Kamerfractie en de Vereeniging van Sociaaldemocratische Gemeenteraadsleden.

Ieder verspreid lid heeft het recht bij eene afdeeling zijner keuze een voorstel of voorstellen voor het Congres in te dienen. Hij heeft het recht deze voorstellen mondeling ter afdeelvingsvergadering toe te lichten.

Art. 33. Alle voorstellen moeten minstens 8 weken vóór het Congres schriftelijk worden ingezonden bij het Partijsecretariaat. Zij worden minstens 6 weken vóór het Congres in de dagbladen der Partij gepubliceerd.

Amendementen op deze voorstellen kunnen door alle in art. 32 van dit Reglement genoemden worden ingediend, uiterlijk vier weken vóór het Congres. Ook op het Congres kunnen door de daartoe bevoegden amendementen worden ingediend. Alle voorstellen, zoowel als alle amendementen moeten door minstens drie afdeelingen worden ondersteund, om in behandeling te kunnen worden genomen. Indien een voorstel of amendement in behandeling genomen wordt, geeft de voorzitter aan den voorsteller het eerst het woord.

Art. 34. Door het Partijbestuur worden alle ingediende voorstellen met de daarbij behorende amen-

dementen, benevens alle andere punten, die volgens de Statuten of het Huishoudelijk Reglement op het Congres behandeld moeten worden, vereenigd in eenen beschrijvingsbrief, waaraan wordt toegevoegd het jaarverslag van het Partijbestuur, het rapport van de Commissie van Contrôle, het verslag van de Kamerfractie, het verslag van den Bond van Sociaaldemocratische Vrouwenpropagandaclubs, en zoo noodig van de Commissie voor de beslechting van geschillen tusschen de redactie van het Partij-organ en inzenders.

Deze beschrijvingsbrief wordt minstens 3 weken vóór het Congres in de dagbladen der Partij gepubliceerd en wordt toegezonden aan de afgevaardigden en aan allen, wien naar het oordeel van het Partijbestuur er een gezonden moet worden.

Art. 35. Iedere afdeling of afdelingsgroep heeft het recht voor elke 300 leden, die zij telt, één afgevaardigde te zenden. De afgevaardigden moeten gekozen zijn uit de leden der afdelingen in eene huishoudelijke vergadering, minstens acht dagen vóór het Congres. Zoodra de afgevaardigden gekozen zijn, geeft de afdelingssecretaris daarvan bericht aan het Partijsecretariaat. Elke afgevaardigde moet voorzien zijn van een geloofsbrief, waarvan het formulier door het Partijbestuur wordt verstrekt.

Art. 36. De verblijfkosten tot een telkenjare door het Congres op voorstel van het P.B. vast te stellen bedrag per Congresdag en de reiskosten 3de klasse worden uit de Partijkas vergoed.

Art. 37. Iedere afdeling of afdelingsgroep van 6 tot en met 25 leden brengt één stem uit op het Congres, van 26 tot en met 50 leden twee stemmen, van 51 tot en met 100 leden drie stemmen en zoo vervolgens voor iedere 50 leden of gedeelte daarvan één stem.

Als maatstaf ter bepaling van het aantal uit te brengen stemmen wordt genomen het aantal leden door den afdelingssecretaris opgegeven, als zijnde het aantal leden op den laatsten datum van het kwartaal voorafgaande aan het Congres.

Het stemrecht wordt op het Congres uitsluitend door de afgevaardigden uitgeoefend.

Art. 38. Over maatregelen van orde wordt hoofdelijk gestemd.

Over personen wordt schriftelijk gestemd.

Bij eerste stemming over personen beslist de volstreckte meerderheid der uitgebrachte stemmen. Wanneer bij eerste stemming over personen niet het vereischte aantal de volstreckte meerderheid heeft verkregen, heeft eene herstemming plaats tusschen diegenen van de niet-gekozenen, die de meeste stemmen op

zich hebben vereenigd en wel, zoo mogelijk, tusschen het dubbeltal van de personen, die gekozen moeten worden.

Bij herstemming zijn zij gekozen, die de meeste stemmen op zich vereenigen; bij staking van stemmen is de oudste in jaren gekozen.

Bij stemming over zaken beslist de eenvoudige meerderheid.

Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Over zaken wordt mondeling gestemd.

Art. 39. Het Partijbestuur heeft het recht voor de behandeling van bepaalde congresvoorstellen partijgenooten uit te noodigen daarover eene inleiding te houden. Deze partijgenooten-inleiders hebben daardoor het recht van discussie over het door hen ingeleide onderwerp.

Deze uitgenoodigden nemen slechts aan de discussiën deel, voor zoover deze betrekking hebben op de aan gelegenheid, ter zake waarvoor zij zijn uitgenoodigd.

Art. 40. Het Congres is openbaar, behoudens het bepaalde bij maatregel van orde door het Partijbestuur vast te stellen. Het Congres beslist, wanneer eene huishoudelijke zitting zal worden gehouden.

Art. 41. Het Partijbestuur publiceert binnen één week na het Congres in de dagbladen der Partij de op het Congres aangenomen voorstellen en zendt, indien tot het houden van een referendum besloten wordt, aan alle afdelingen zooveel stembiljetten voor het te houden referendum, als het aantal leden in iedere afdeling, volgens de laatstontvangen opgave bedraagt; eveneens wordt aan ieder verspreid lid een stembiljet gezonden.

Art. 42. Indien volgens art. 30 der Statuten een referendum wordt uitgeschreven, houden de afdelingen binnen vier weken na het Congres eene huishoudelijke vergadering, waarin de afgevaardigden verslag uitbrengen en het referendum wordt gehouden. Leden van afdelingen die deze vergadering niet kunnen bijwonen, zenden hun geteekend stembiljet in bij den afdelingssecretaris. De afdelingssecretarissen zenden den uitslag van het referendum op daartoe door het Partijbestuur te verstrekken formulieren op aan het Partijsecretariaat.

Art. 43. Verspreide leden zenden hun stembiljetten geteekend aan het Partijsecretariaat.

Art. 44. Het Partijbestuur publiceert in de dagbladen der Partij binnen 5 weken na het Congres den uitslag van het gehouden referendum.

V. Van het Partijbestuur en het Partijsecretariaat.

Art. 45. De leiding der Partij, het beheer der geldmiddelen en eigendommen, de uitvoering der Congresbesluiten de handhaving der Statuten en reglementen is opgedragen aan het Partijbestuur.

Art. 46. Het Dagelijksch Bestuur vergadert minstens eenmaal per week.

Art. 47. De Partijsecretaris voert de correspondentie der Partij, zoo met hare afdelingen, verspreide leden, Kamerfractie, redactie, enz., als met de buiten de Partij staande personen, lichamen en instellingen.

Alle stukken, uitgaande van het Partijbestuur, worden door den voorzitter en door den secretaris onder teekend.

Art. 48. Wordt een der bezoldigde leden van het Partijbestuur niet tot lid van het Partijbestuur herkozen, dan heeft hij recht op eene uitkeering uit de Partijkas, gelijkstaande met een tiende van zijn laatstgenoten jaarwedde voor elk dienstjaar of gedeelte van een dienstjaar tot een maximum van de helft daarvan.

Dit recht vervalt, indien het bezoldigd bestuurslid wegens gebleken tekortkomingen door eene uitspraak van het Congres van zijn functie ontheven wordt, of indien hij zich daarvoor niet meer beschikbaar stelt.

VI. Van de Geldmiddelen.

Art. 49. De contributie der leden aan de afdelingen bedraagt per week:

Bij een inkomen tot en met f 20.—	f 0.10
„ „ „ „ „ „	- 25.— - 0.12
„ „ „ „ „ „	- 30.— - 0.15
„ „ „ „ „ „	- 35.— - 0.20
„ „ „ „ „ „	- 40.— - 0.25
„ „ „ „ „ „	- 45.— - 0.30
„ „ „ „ „ „	- 50.— - 0.35
„ „ „ „ „ „	- 50.— - 0.40

Voor vrouwelijke leden zonder eigen inkomen f 0.07.

De contributie voor de vrouwelijke leden zonder eigen inkomen bedraagt minstens f 0.10, indien het vrouwen betreft, wier echtgenooten in een der drie hoogste contributieklassen vallen. (f 45 of meer verdienste.) De afdelingen innen geene contributie dan tegen afgifte van de door het Partijsecretariaat verstrekte zegels.

Art. 49a. Er wordt daarenboven f 0.50 per lid en per jaar geheven tot vorming van een fonds, waaruit eventueel invaliditeits-, ouderdoms-, weduwen- en weezen-uitkeeringen kunnen worden gedaan, ten behoeve van personen of gezinnen van personen, in rechtstreekschen en volledigen dienst der Partij werkzaam als bestuurder of propagandist. Zulks met inachtneming van volgende regelen:

a. De heffing geschiedt in Juni en December van ieder jaar door middel van een speciaal zegel, dat telkens den afdeelingen wordt toegezonden tot een aantal, overeenkomstig het laatstopgegeven ledental.

b. De afdeelingen zijn voor de betaling dier zegels verantwoordelijk.

c. Indien man en vrouw beiden lid der Partij zijn, is betaling door één van beiden verplicht.

d. De gelden van het fonds worden in overleg met een daartoe te benoemen speciale commissie door het Partijbestuur belegd en mogen niet voor andere doeleinden worden aangewend.

e. Voor de toekenning van pensioenen, lijfrenten, enz. worden geen vaste regelen gesteld. In ieder afzonderlijk geval dat zich voordoet, zal, zoo noodig, door het P.B. een regeling worden getroffen.

Art. 50. Het Congres stelt elk jaar na de behandeling van de door het Partijbestuur ingediende begroeting de afdrachten vast, welke door de afdeelingen, of, indien deze een stedelijke federatie vormen, door de federatie, van het door haar betrokken bedrag aan contributiezegels en van hare andere inkomsten in de Partijkas moeten worden gestort.

Het afdeelings- of federatiebestuur verrekent elke drie maanden het voor de Partijkas geïnde bedrag en het aan de Partijkas toekomende deel van de buitengewone ontvangsten der afdeeling met den penningmeester.

Van schenkingen aan afdeelingen en stedelijke federaties voor een bepaald aangewezen plaatselijk doel gegeven, kan op gemotiveerd verzoek door het Partijbestuur van de verplichting tot afdracht ontheffing worden verleend.

Art. 51. Verspreide leden betalen eene jaarlijksche contributie van f 3 tot f 10, naar het inkomen door het Partijbestuur vast te stellen.

VII. Van de pers.

Art. 52. De hoofdredactie van het Partij-organ en van de andere door de Partij uitgegeven dagbladen worden op het Congres bedoeld in art. 27 der Statuten telkens voor een jaar gekozen.

Art. 53. Er bestaat eene commissie tot beslechting van geschillen tusschen de redactie van het hoofdorgaan der Partij en partijgenooten-inzenders.

Deze commissie bestaat uit 3 personen, gekozen door het Congres uit een voordracht van 6 personen, door het Partijbestuur opgemaakt. Het Congres heeft het recht deze voordracht aan te vullen. De voordracht moet minstens vier weken vóór het Congres met de congresvoorstellen gepubliceerd worden.

Redacteuren van het hoofdorgaan der Partij kunnen geen lid zijn van deze commissie.

De niet gekozenen zijn plaatsvervangers. Zij treden op bij vacaturen in volgorde van het verkregen aantal stemmen.

Art. 54. Klachten worden schriftelijk ingediend; de commissie bepaalt zoo spoedig mogelijk de dagen van verhoor; redactie en inzenders moeten dan verschijnen of schriftelijk de gevraagde inlichtingen geven; de commissie doet uiterlijk na 3 weken uitspraak; zij kan geweigerde stukken of haar uitspraak in „Het Volk” plaatsen en zendt rapport aan de afdelingen.

Art. 55. Door de afdelingen of federaties wordt voor de door haar uitgegeven organen geen redacteur benoemd zonder voorafgaand overleg met het Partijbestuur.

VIII. Van de Kamerfractie.

Art. 56. De leden der Partij, gekozen tot lid der Staten-Generaal, vormen de Sociaaldemocratische Kamerfractie. De Kamerfractie benoemt uit haar midden een secretaris, die haar correspondentie voert en tot wien allen zich hebben te wenden, die met de fractie in aanraking wenschen te komen.

Art. 57. Jaarlijks brengt de Kamerfractie verslag uit van hare werkzaamheden.

Dit verslag wordt aan het Partijsecretariaat toegezonden minstens 6 weken vóór het Congres en gepubliceerd tegelijk met het jaarverslag van het Partijbestuur.

IX. Van de Vereeniging van Sociaaldemocratische Gemeenteraadsleden.

Art. 58. De leden der Partij, gekozen tot lid van een gemeenteraad, vormen de Vereeniging van Sociaaldemocratische Gemeenteraadsleden. Inrichting en bevoegdheid van deze Vereeniging wordt bij huiselijk reglement door haar zelf geregeld. Jaarlijks brengt deze Vereeniging aan het Congres verslag uit.

X. Van den Bond van Sociaaldemocratische Vrouwenpropagandaclubs.

Art. 59. De Bond van Sociaaldemocratische Vrouwenpropagandaclubs, bestaande uit vrouwelijke leden der Partij, stelt zich ten doel de propaganda voor het socialisme onder de vrouwen te voeren, volgens de beginselen neergelegd in de Statuten der Partij. Zijn inrichting en werkwijze worden door de Partij vastgesteld.

De Bond dient jaarlijks een verslag over den toestand en over zijne werkzaamheden aan het Congres in. Dit verslag wordt uiterlijk 4 weken voor het Partijcongres bij het Partijbestuur ingediend en wordt bij het jaarverslag van het Partijbestuur gepubliceerd.

De vertegenwoordigers van den Bond op het Congres hebben recht van discussie over dit verslag.

XI. Van het Ontwikkelingswerk.

Art. 60. Alle afdelingen of stedelijke federaties hebben tot taak het ontwikkelingswerk op zich te nemen. Indien mogelijk worden daartoe Commissies voor Arbeidersontwikkeling in samenwerking met de plaatselijke vakbeweging en de coöperatie opgericht.

Art. 61. Het ontwikkelingswerk voor jeugdige personen is opgedragen aan de Centrale der Arbeiders-Jeugdverenigingen in Nederland.

Art. 62. Er kan bestaan een Centraal Comité voor Arbeidersontwikkeling, waarvan de leden, die daarin de Partij vertegenwoordigen, door het Partijbestuur worden benoemd.

Art. 63. Er bestaat een Centrale van Arbeiders-Jeugdverenigingen, waarvan de leden, die daarin de Partij vertegenwoordigen, door het Partijbestuur worden benoemd.

XII. Van de Internationale Congressen en het Internationaal Bureau.

Art. 64. In het jaar, waarin het Internationaal Congres wordt gehouden, bepaalt het Partijbestuur het aantal afgevaardigden, dat de Partij op het Internationaal Congres zal vertegenwoordigen.

De candidaatsstelling en verkiezing van deze afgevaardigden en van hunne plaatsvervangers geschiedt op dezelfde wijze en op denzelfden tijd als de candidaatsstelling en verkiezing van de leden van het Partijbestuur. Vier weken vóór het gewone Congres worden de afdelingen in de gelegenheid gesteld namen van

candidaat-afgevaardigden op te geven. Beslist het Congres, dat het aantal afgevaardigden grooter zal zijn dan het aantal der opgegeven kandidaten, dan heeft het Congres het recht dat aantal aan te vullen.

De kosten der afgevaardigden voor het Internationaal Congres komen ten laste der Partijkas.

De verantwoording der afgevaardigden geschiedt op het eerstvolgende gewone Partijcongres.

Art. 65. In het jaar, volgende op een Internationaal Congres, worden de gedelegeerden en hunne plaatsvervangers gekozen, die namens de Partij zitting hebben in het Internationaal Bureau.

Deze gedelegeerden treden af op het eerste Congres volgende op een Internationaal Congres.

Hunne candidaatsstelling en verkiezing geschiedt op denzelfden tijd en op dezelfde wijze als de candidaatsstelling en de verkiezing van de leden van het Partijbestuur.

XIII. Slot- en Overgangsbepalingen.

Art. 66. In alle geschillen, die uit de toepassing van de voorschriften in dit Reglement en in de Statuten vervat, mochten voortvloeien, beslist het Partijbestuur, behoudens beroep op het Congres.

Art. 67. Het Partijbestuur is gemachtigd in elk onvoorzien spoedeischend geval betreffende de Partijleiding, het Partijorgaan, de propaganda, de verkiezingsactie, enz. in naam van de Partij te handelen, onverminderd zijn verantwoordelijkheid aan het Congres en met dien verstande, dat in de gebleken leemte zoo spoedig mogelijk door het Congres worde voorzien.

Art. 68. Dit reglement treedt in werking 1 Januari 1918.

Alle bepalingen en maatregelen van organisatie, in strijd met dit reglement, zijn op het oogenblik, dat het in werking treedt, vervallen.

De bezittingen, schulden en vorderingen van de afdelingen en federaties, welke door het in werking treden van dit reglement opgeheven worden, vervallen aan de gewestelijke en stedelijke federaties, binnen wier grenzen zij gelegen zijn.

Sociaaldemocratische Arbeiderspartij in Nederland.

Als rechtspersoon erkend bij Kon. Besl. van 22 Sept. 1897.

Gewijzigd, welke wijziging is goedgekeurd bij Kon. Besluit van 28 September 1918 No. 84.

Bewijs van Lidmaatschap

voor Mrs. Swinnen

ingeschreven als Lid der Afd. Leekhuizen van de S. D. A. P.

Het Afdeelingsbestuur,

Namens het Partijbestuur,
de Partijsecretaris,
C. WERKHOVEN.

D. R. van Goy Secretaris.

Datum van afgifte leek ..... 192 z

De contributie wordt per week betaald; de week contributie bedraagt minder dan f 10.—; de leden kunnen per week voor hun lidmaatschap bedanken.

Jan.					
Febr.					
Maart					
April					
Mei					
Juni					
Juli					
Aug.					
Sept.					
Oct.					
Nov.					
Dec.					

HET VOLK

DAGBLAD VOOR DE ARBEIDERSPARTIJ

HOOFDREDACTEUREN :

Mr. P. J. TROELSTRA en J. F. ANKERSMIT

DIRECTEUR: H. MASEREEUW.

Geeft uitgebreid Binnen- en Buitenlandsch nieuws.
Uitstekende Kamerverslagen. - Boekbesprekingen en
Kunstrubriek. - Sportnieuws. - Goed verzorgde Feuilletons.

BIJLAGEN: het „Populair Wetenschappelijk Bijvoegsel”,
„Zondagsblad” met Schaak- en Damrubrieken
en een Kinderblad.

GRATIS ONGEVALLENVERZEKERING.

Abonnement f 3.25 per 3 maanden - 25 ct. per week.

Administratie: Keizersgracht 376 - Amsterdam.

DE NOTENKRAKER POLITIEK-SATIRIEK WEEKBLAD

REDACTEUR: A. M. DE JONG.

Oorspronkelijke teekeningen van TJERK BOTTEMA,
ALB. HAHN JR., JORDAAN, G. V. RAEMSDONCK,
WILLEM V. SCHAIK e. a. - Steeds geheel „Up to date”.

Administratie: Keizersgracht 376 - Amsterdam.

Het arbeidersnieuwsblad voor Rotterdam, Schiedam,
Dordrecht, Delft, Gouda en omgeving is het dagblad

VOORWAARTS

Uitgebreide Nieuwsrubrieken - Uitstekende Vrouwen-,
Kinder-, Scheepvaart- en Variarubrieken.

Prijs: één kwartje per week.

Administratie: Gedempte Slaak - Rotterdam.

N. V. „ONTWIKKELING”

AMSTERDAM, Paleisstraat 43. Tel. N. 6243
ROTTERDAM, West Kruiskade 33. Tel. 14276

is de boekhandel voor alle sociaal-democraten,
vakverenigings- en arbeiders-coöperatieleden.

**Boekwerken, Plaatwerken, Tijdschriften,
Brochures en Kinderboeken.**

**Alles wordt door ons even goed als door anderen
geleverd. Steeds zijn groote voorraden aanwezig.
Verzending door het geheele land.**

Elk Gemeenteraadslid leest

DE GEMEENTE

Orgaan van de Vereeniging van Sociaal-Dem.
Gemeenteraadsliden

onder redactie van J. F. ANKERSMIT,
W. H. VLIEGEN en F. M. WIBAUT.

Verschijnt den eersten en derden Donderdag
van elke maand.

Abonnementsprijs f 3.— per jaar.

Administratie:

H. MASEREEUW, Keizersgr. 378, Amsterdam.

DE PROLETARISCHE VROUW

Weekblad voor Arbeidsters en Arbeidersvrouwen.
Orgaan van den Bond van Soc.-Dem. Vrouwen-
Propaganda-clubs.

Redactrice: C. POTHUIS-SMIT.

Met als bijvoegsel ONS KINDERBLAADJE.
Redactie: M. WIBAUT-B.v.B en L. E. TILANUS.

Abonnementsprijs f 0.50 per drie maanden.

Vraagt proefnummers aan bij de administratie
„De Proletarische Vrouw”:

KEIZERSGRACHT 376 - AMSTERDAM.

De Socialistische Gids

Maandblad der Sociaal-
Democratische Arbeiderspartij

Onder Redactie van C. S. Adama v.
Scheltema, Mr. W. A. Bongers, F. van
der Goes, R. Kuyper, Henri Polak,
Mr. P. J. Troelstra, W. H. Vliegen en
Dr. Th. van der Waerden.

Verschijnt den eersten van elke maand in 6 vel-
druks (96 pagina's) en wordt den abonnees per
post toegezonden. (Verzendkosten f 0.40 p. jaar.)
— *De abonnementsprijs* bedraagt voor het binnen-
land f 15.— per jaar, desgewenscht betaalbaar
in vier termijnen; voor het buitenland f 20.— per
jaar. *Leden der S.D.A.P.* in Nederland kunnen
zich rechtstreeks bij de uitgeefster of door bemid-
deling van hun afdelingsbrochurehandelaar
abonneeren voor f 12.— per jaar. Over het ver-
schuldigde wordt *bij vooruitbetaling* per post
beschikt met verhooging van dispositiekosten.
— *Afzonderlijke nummers* zijn, voor zover de
voorraad strekt, verkrijgbaar voor f 1.50, *pracht-
banden* voor den volledige jaargang voor f 1.25
per stuk, franco per post f 1.35.

Amsterdam

N.V. Boekhandel en Uitgevers-Mij. „Ontwikkeling”

Gedrukt ter Drukkerij „Vooruitgang”
Keizersgracht 378 - Amsterdam
